

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

REGIONÁLNÍ EKONOMIKA A POLITIKA

ING. KAMILA TUREČKOVÁ, PH.D.

2

REGIONÁLNÍ STRUKTURA V ČESKÉ
REPUBLICĚ

OBSAH

1. Česká republika
2. Regionální struktura České republiky
3. Administrativní územní celky v České republice
4. Obecná charakteristika regionů České republiky

Klíčová slova: Centrum, Česká republika, kraj, makroregion, mezoregion, mikroregion, NUTS, obce s pověřeným obecním úřadem, obec s rozšířenou působností, obec, okres, region soudržnosti, region, regionální metropole, sídelní struktura.

1) ČESKÁ REPUBLIKA

- Vznik: 1. ledna 1993.
- Stát ve střední Evropě.
- Česko je vnitrozemský stát, sousedí s Německem, Polskem, Slovenskem a Rakouskem.
- Administrativně se Česká republika dělí na osm územních a zároveň na 14 samosprávných krajů.
- Nejvýznamnější zdroje nerostných surovin České republiky představují zásoby černého a hnědého uhlí a lignitu, dále surovin pro stavebnictví, kaolinu a sklářských písků.
- 4 vojenské újezdy (Libavá, Hradiště, Boletice a Březina).

1) ČESKÁ REPUBLIKA

Ukazatel	Velikost ukazatele	
Rozloha (km ²)	78 867	(15. místo v Evropě)
Počet obyvatel	10 637 794	(k 30. září 2018)
Hustota zalidnění (obyv./km ²)	134,9	(11. místo v Evropě)
Počet obcí	6253	(8. místo v Evropě)
Počet domů	215811	(2017)
Počet bytů	475657	(2017)
Délka dálnic	1221 km	(2017)
Délka silnic 1. třídy	5807 km	(2017)
Délka železniční sítě	9564 km	(2017)

1) ČESKÁ REPUBLIKA

- Česko je členem Organizace spojených národů (OSN), Severoatlantické aliance (NA-TO), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Světové obchodní organizace (WTO), Mezinárodního měnového fondu (MMF), Světové banky (WB), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) či Evropské unie (EU).
- Česko je také součástí Schengenského prostoru, Evropského hospodářského prostoru, členem Visegrádské skupiny a jiných mezinárodních struktur.
- Poloha naší země ji předurčuje do role tranzitního státu, zejména západovýchodním směrem.
- Významnou roli pro pohyb služeb a zboží sehrává železniční a silniční doprava, letecká doprava a také činnosti přenosových sítí energetických médií (ropy a zemního plynu).

2) REGIONÁLNÍ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY

MAKROREGIONY

- Jeden makroregion vyššího stupně a tři makroregiony nižšího stupně.
- Makroregionem vyššího stupně: území celé České republiky.
- Makroregiony nižšího stupně:
 1. makroregion polabský, tj. Čechy
 2. makroregion podunajský, tj. Morava
 3. makroregion pooderský, tj. „české“ Slezsko
- Čechy jsou mononodální (Praha), zatímco Morava včetně Slezska je makroregion polynodální (dominance Brna spolu se specifickým postavením Ostravy).

2) REGIONÁLNÍ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY

MEZOREGIONY

- Mezoregiony představují rozsáhlé územní jednotky, jejichž integrita je jen částečně vázána na prostorové vztahy obyvatelstva, tj. přesahuje je. Pro takto vymezené mezoregiony je charakteristické:
 1. nedenní dojíždka za prací
 2. migrace obyvatelstva
 3. dojíždka do hierarchicky vyšších zařízení služeb
 4. rozvinutý kvartální sektor
- Na území České republiky se jedná o regiony totožné s kraji.
- Mezoregion je subregionem makroregionu.

2) REGIONÁLNÍ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY

MIKROREGIONY

- Mikroregiony jsou územní celky, v nichž jsou relativně uzavřeny nejintenzivnější regionální procesy, kam patří dojíždka za prací a za základními druhy služeb, vztahy mezi bydlištěm, pracovištěm a komplexem základních služeb apod.
- Rozlišujeme mikroregiony vyššího a nižšího stupně:
 - mikroregion vyššího, prvního, stupně, je charakteristický správní funkcí a můžeme zde zařadit okresy (sídlí v nich např. Okresní správa sociálního zabezpečení apod.)
 - mikroregiony nižšího, druhého, stupně jsou tvořeny jednotlivými obcemi
- Mikroregiony mají vždy nodální formu a pokrývají kolem 90–95 % našeho území.

2) REGIONÁLNÍ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY

CENTRA

- Zařazení do jednotlivých kategorií makroregionálních a mezoregionálních center závisí nejen na počtu obyvatel, ale také na správních a samosprávních funkcích dané metropole, velikosti územního správního celku, ekonomických, politických, historických, sociálních a kulturních vztazích apod.
- Makroregionální a mezoregionální centra v České republice členíme na:
 1. metropole mezinárodního významu
 2. regionální metropole prvního a druhého řádu
 3. mezoregionální centra prvního a druhého řádu.
- Metropolí mezinárodního významu je v naší republice pouze Praha.
 - Praha se rozkládá na území 496 km² a má 1304773 obyvatel (k 30. 9. 2018), přičemž v pražské metropolitní oblasti o rozloze 4 983 km² žije kolem 2,6 milionu obyvatel.
- (Makro)regionální metropolí prvního řádu je Brno spolu s 379527 obyvateli a metropolí druhého řádu je Ostrava spolu s 322419 obyvateli. Plzeň s 189747 obyvateli je mezoregionálním centrem prvního řádu a mezoregionální centra druhé řádu jsou zbylá krajská města.
- Mezoregionální centra jsou významným prvkem socioekonomických aktivit.

3) ADMINISTRATIVNÍ ÚZEMNÍ CELKY V ČR VÝVOJ

- Spolu s přípravou vstupu České republiky do Evropské unie a posílením územní samo-správy bylo potřeba upravit územní uspořádání a vymezit vyšší územně samosprávné celky → začalo se postupně přecházet na normalizovanou klasifikaci územních celků, tzv. nomenklaturu územních statistických jednotek NUTS.
- Od 1. ledna 2000 začalo v České republice platit nové územní uspořádání a okresy byly seskupeny do 14 krajů.
- Protože jsou ve většině případů svou rozlohou i počtem obyvatelstva poddimenzované ve vztahu k čerpání prostředků věnovaných na podporu politiky soudržnosti Evropskou unií bylo již dříve rozčleněno území ČR na 8 nově vzniklých „nadkrajů“ (regionů soudržnosti) organizovaných podle euroregionů NUTS 2.
- Na konci roku 2002 byla ukončena činnost okresních úřadů a významná část jejich kompetencí byla přenesena na 205 obcí s rozšířenou působností (ORP), které zahájily svoji činnost od 1. ledna 2003.

3) ADMINISTRATIVNÍ ÚZEMNÍ CELKY V ČR

KRITÉRIUM ZAŘAZENÍ DO JEDNOTEK NUTS

- Kritérium zařazení do jednotek NUTS je počet obyvatel s trvalým bydlištěm:
 - regiony NUT 1 mají mít 3–7 mil. obyvatel, regiony NUTS 2 v rozmezí 800 tis.–3 mil. obyvatel a regiony NUTS 3 by neměly přesáhnout 150–800 tis. obyvatel.
- Pro vymezení vyšších územně samosprávných celků v ČR by měla platit tato kritéria:
 - významná centra osídlení s relativně “přirozeným” spádovým regionem, s rozvinutou obslužnou infrastrukturou, dojížděnkou do zaměstnání a za službami
 - kvantifikovatelné poznatky o regionální struktuře ČR, např. komplexní funkční velikost, počet regionálního centra nad 80 tisíc
 - historické a historicko-geografické aspekty
 - fyzicko-geografické charakteristiky (přírodní bariéry, reliéf, průběh vodních toků, lesní komplexy aj.)
 - politické, kulturní a sociální vztahy v území v jejich historicky podmíněné souvislosti s určitými “přirozenými” centry a jejich regiony

3) ADMINISTRATIVNÍ ÚZEMNÍ CELKY V ČR

NUTS V ČESKÉ REPUBLICĚ

Statistická jednotka – zkratka NUTS	Označení území	Počet v ČR	Úřad
NUTS 0	stát	1	-
NUTS 1	území (ČR)	1	-
NUTS 2	region (soudržnosti)	8	Úřad regionální rady regionu soudržnosti
NUTS 3	kraj	14	Krajský úřad
LAU 1 (dříve NUTS 4)	okres	76 + Praha	(Okresní úřady byly zrušeny)
LAU 2 (dříve NUTS 5)	obec	6253	Obecní úřad (městský úřad)

3) ADMINISTRATIVNÍ ÚZEMNÍ CELKY V ČR OBCE V ČESKÉ REPUBLICĚ (K 1. 1. 2016, ČSÚ)

Kraj	Počet okresů	Počet obcí celkem	z toho:	
			obce s rozšířenou působností	obce s pověřeným obecním úřadem
Hlavní město Praha	-	1	-	-
Středočeský kraj	12	1 145	26	55
Jihočeský kraj	7	623	17	37
Plzeňský kraj	7	501	15	35
Karlovarský kraj	3	132	7	14
Ústecký kraj	7	354	16	30
Liberecký kraj	4	215	10	21
Královéhradecký kraj	5	448	15	35
Pardubický kraj	4	451	15	26
Vysočina	5	704	15	26
Jihomoravský kraj	7	673	21	34
Olomoucký kraj	5	399	13	20
Zlínský kraj	4	307	13	25
Moravskoslezský kraj	6	300	22	30

3) ADMINISTRATIVNÍ ÚZEMNÍ CELKY V ČR OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ

- vykonávají agendy, které lidé nejčastěji využívají jako je evidence obyvatel, vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, technických průkazů, evidence motorových vozidel, výplata sociálních dávek, doprava a silniční hospodářství (silniční správní úřad, stanovení místní úpravy provozu dopravním značením atd.).
- Existují také obce s pověřeným obecním úřadem (obce II), na kterou stát přenáší část svých pravomocí, ovšem ne v takovém rozsahu, v jakém ji přenáší na obec s rozšířenou působností. Je to tedy obec menší než obec s rozšířenou působností, a vždy spadá do správního obvodu nějaké obce s rozšířenou působností. Těchto obcí je nyní v České republice 393

3) ADMINISTRATIVNÍ ÚZEMNÍ CELKY V ČR

SÍDELNÍ STRUKTURA V ČR

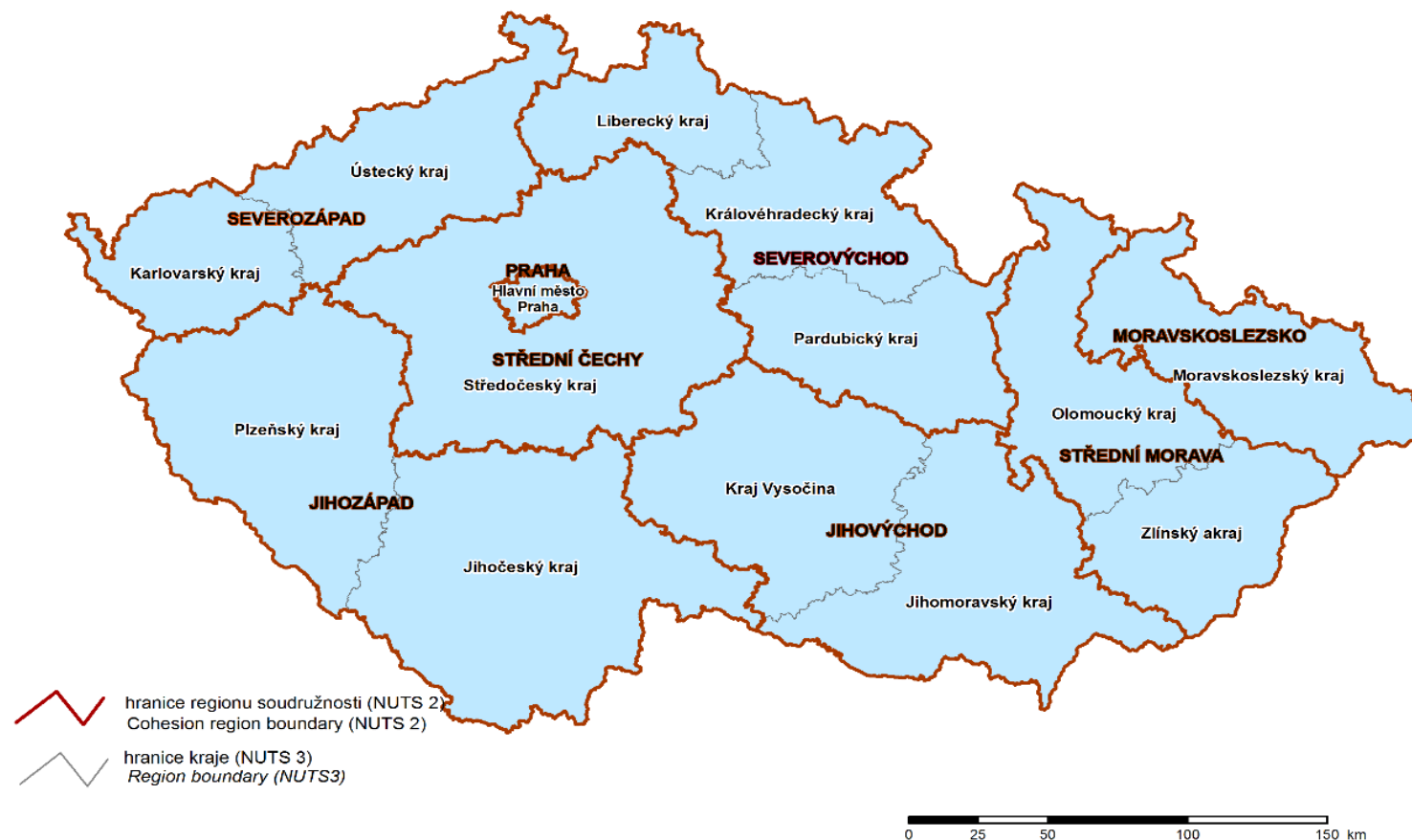
- Vyznačuje se vysokou hustotou osídlení a rozdrobeností sídel.
- Kolem 70 % české populace žije v městských sídlech.
- Nejvýznamnějším trendem posledních let je stěhování městského obyvatelstva na venkov, především do zázemí velkých měst.

4) OBECNÁ CHARAKTERISTIKA REGIONŮ ČR NUTS 2 V ČESKÉ REPUBLICĚ (K 1. 1. 2018, ČSÚ)

NUTS 2	Rozloha (km ²)	Počet obyv.	Hustota obyv. na km ²	Dálnice (km)	Silnice 1. třída (km)	Železnice (km)
Praha	496	1 280 508	2 508,0	44	10	236
Střední Čechy	10 929	1 338 982	122,5	347	657	1 289
Jihozápad	17 707	1 217 411	139,2	156	1 069	1 680
Severozápad	8 649	1 118 126	243,5	127	672	1 518
Severovýchod	12 441	1 508 527	369,5	35	1 235	1 804
Jihovýchod	13 984	1 687 764	238,9	252	842	1 408
Střední Morava	9 234	1 217 623	267,5	160	694	963
Moravskoslezský	5 430	1 209 879	222,8	100	628	667

4) OBECNÁ CHARAKTERISTIKA REGIONŮ ČR REGIONY SOUDRŽNOSTI A KRAJE ČR (ČSÚ)

Regiony soudružnosti (NUTS2) a kraje (NUTS 3) České republiky
Cohesion Regions (NUTS 2) and Regions (NUTS3) in the Czech Republic

4) OBECNÁ CHARAKTERISTIKA REGIONŮ ČR NUTS 3 V ČESKÉ REPUBLICĚ (K 1. 1. 2018, ČSÚ)

NUTS 3 (kraj)	Rozloha (km ²)	Počet obyv.	Hustota obyv. na km ²	Dálnice (km)	Silnice 1. třída (km)	Železnice (km)
Hl. město Praha	496	1 280 508	2 580,6	44	10	236
Středočeský	10 929	1 338 982	122,5	347	657	1 289
Jihočeský	10 058	638 782	63,5	47	650	974
Plzeňský	7 649	578 629	75,6	109	419	705
Karlovarský	3 310	296 749	89,6	37	183	493
Ústecký	5 339	821 377	153,9	90	489	1 025
Liberecký	3 163	440 636	139,3	5	337	549
Královéhradecký	4 759	550 804	115,7	17	439	716
Pardubický	4 519	517 087	114,4	13	459	539
Kraj Vysočina	6 796	508 952	74,9	92	420	624
Jihomoravský	7 188	1 178 812	164	160	422	784
Olomoucký	5 271	633 925	120,3	127	350	604
Zlínský	3 963	583 698	147,3	33	344	359
Moravskoslezský	5 430	1 209 879	222,8	100	628	667

4) OBECNÁ CHARAKTERISTIKA REGIONŮ ČR KRAJE A OKRESY ČR (ČSÚ)

Kraje (NUTS 3) a okresy (LAU 1) České republiky
Regions (NUTS 3) and Districts (LAU 1) in the Czech Republic

LAU 1 (OKRESY) V ČESKÉ REPUBLICE (K 1. 1. 2018, ČSÚ)

Praha	Chrudim	Nymburk	Mladá Boleslav	Rokycany
Benešov	Jablonec nad N.	Olomouc	Most	Rychnov nad K.
Beroun	Jeseník	Opava	Náchod	Semily
Blansko	Jičín	Ostrava-město	Nový Jičín	Sokolov
Brno-město	Jihlava	Jablonec nad Nisou	Nymburk	Strakonice
Brno-venkov	Jindřichův Hra.	Jeseník	Olomouc	Svitavy
Bruntál	Karlovy Vary	Jičín	Opava	Šumperk
Břeclav	Karviná	Jihlava	Ostrava-město	Tábor
Česká Lípa	Kladno	Jindřichův Hra.	Pardubice	Tachov
České Buděj.	Klatovy	Karlovy Vary	Pelhřimov	Teplice
Český Krumlov	Kolín	Karviná	Písek	Trutnov
Děčín	Kroměříž	Kladno	Plzeň-jih	Třebíč
Domažlice	Kutná Hora	Klatovy	Plzeň-město	Uherské Hradi.
Frýdek-Místek	Liberec	Kolín	Plzeň-sever	Ústí nad Labem
Havlíčkův Brod	Litoměřice	Kroměříž	Praha-východ	Ústí nad Orlicí
Hodonín	Louny	Kutná Hora	Praha-západ	Vsetín
Hradec Kr.	Mělník	Liberec	Prachatice	Vyškov
Cheb	Mladá Boleslav	Litoměřice	Prostějov	Zlín
Chomutov	Most	Louny	Přerov	Znojmo
	Náchod	Mělník	Příbram	Žďár nad Sázavou
	Nový Jičín		Rakovník	

-
- Děkuji za pozornost.